

Tarih Öğretmeni Adaylarının Eğitim Sürecinde İşbirlikli Yöntem Hakkında Tutum ve Yaklaşımları: Gümüşhane Üniversitesi Örneği

Hakkı Yapıcı*

Makale Geliş Tarihi: 25/01/2024

Makale Kabul Tarihi: 12/03/2024

DOI: 10.35675/befdergi.1425569

Öz

Bu çalışmada, tarih öğretmeni adaylarının eğitim sürecinde iş birlikli çalışma yöntemi hakkında tutum ve düşünceleri ele alınmıştır. Çalışmada tarih öğretmeni adaylarının eğitim öğretim sürecine ilişkin iş birlikli metot hakkında tutum ve davranışlarına yönelik betimsel istatistiksel teknikler olan yüzde, frekans ve ortalamayı esas alan yöntemler kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Gümüşhane Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü'nde öğrenim gören öğrenciler; örnekleme ise aynı bölümde eğitime devam eden 110 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmanın nicel verilerinin toplanmasında "İş birlikli Çalışmaya İlişkin Tutum Ölçeği" (Sevim, 2011) kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçek 25 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte öğretmen adaylarına yöneltilen sorulara; Hiç katılmıyorum (1), Katılmıyorum (2), Kararsızım (3), Katılıyorum (4), Tamamen katılıyorum (5) şeklinde cevap alınmıştır. Araştırma 110 tarih öğretmeni adayına uygulanmış olup, cronbach alfa katsayısı 0,86 olarak tespit edilmiştir. Araştırmanın neticesinde tarih öğretmeni adaylarının iş birlikli çalışma yöntemini genel olarak olumlu buldukları; ancak uygulama esnasında zaman zaman bazı problemlerle karşılaştıkları gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Davranış, iş birlikli çalışma, tarih öğretmeni adayları, yöntem

Attitudes and Approaches of Prospective History Teachers about Collaborative Method in the Education Process: The Case of Gümüşhane University

Abstract

In this study, the attitudes and thoughts of prospective history teachers about the collaborative work method in the education process were discussed. In the study, the methods based on percentage, frequency and average, which are descriptive statistical techniques for the attitudes and behaviors of prospective history teachers about the collaborative method of education and training process, were employed. The population of the study is comprised of students studying at Gümüşhane University, Faculty of Letters, Department of History; the sample consists of 110 students continuing their education in the same department. "Attitude Scale towards Collaborative Work" (Sevim, 2011) was used to collect the quantitative data of the study. The scale used in the research consists of 25 items. The questions, which were

*Gümüşhane Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Gümüşhane, Türkiye,

hyapici25@hotmail.com

ORCID: [0000-0001-5381-8306](https://orcid.org/0000-0001-5381-8306)

Kaynak Gösterme: Yapıcı, H. (2024). Tarih öğretmeni adaylarının eğitim sürecinde işbirlikli yöntem hakkında tutum ve yaklaşımları: Gümüşhane üniversitesi örneği. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(41), 1827-1842.

asked to prospective teachers in the scale, were answered as follows: Strongly disagree (1), Disagree (2), Undecided (3), Agree (4), Strongly agree (5). The research was applied to 110 prospective history teachers, and the Cronbach's alpha coefficient was found to be 0.86. As a result of the research, it was observed that prospective history teachers generally considered the collaborative work method positive; however, they encountered some problems from time to time during the application.

Keywords: Attitude, history teacher candidates, method, period of cooperative working

Giriş

21. yüzyılda yaşanan en çarpıcı gelişmelerden biri de bilimsel bilginin baş döndürücü bir hızla artması, bu durumun eğitim-öğretim sürecine de yansımadır. Bilgi teknolojisinin eğitim-öğretim ortamına hızla aktarılması hem öğretici rolünde olan öğretmene hem de öğrenme aşamasında öğrenciye büyük yarar sağlayacaktır (Schnotz & Bannert, 2003). Eğitim-öğretim sürecinde öğreneni merkeze alan yaklaşımlardan biri de işbirlikli öğrenme yöntemidir. İşbirlikli öğrenme yöntemi sayesinde öğrenciler derslere aktif bir şekilde katılım sağladığı gibi aynı zamanda da somut öğrenme ile üst düzey düşünme kabiliyetleri, keşfe dayalı öğrenme, sosyal olgunlaşma düzeyleri olumlu yönde gelişir (Açıkgöz, 1992; Bilgin & Geban, 2004; De Lisi & Golbeck, 1999; Fidan, 1996; Korkmaz & Kaptan, 2002; Sezer & Tokcan, 2003; Zacharia & Barton, 2004). Öğrencilerin işbirlikli öğrenme ile derse yönelik tutum ve davranışları pozitif yönde gelişerek bu sayede kendilerini daha başarılı ve değerli hissederler (Nakiboğlu & Benlikaya, 2001). Eğitim-öğretim faaliyetinin kalitesini artırmak ve öğrencilerin derse faal bir şekilde katılmasını gerçekleştirmek amacıyla geliştirilen işbirlikli öğrenme, dünya çapında bir hayli araştırma yapılan, Türkiye’de ise bilhassa son zamanlarda farklı dallarda/branşlarda denenen önemli metottur (Baykara, 2000).

İş birlikli öğrenme tekniği “Cooperative Learning” şeklinde literatürde yer alırken aynı zamanda bu kavram “Kubaşık öğrenme tekniği” şeklinde de adlandırılmıştır (Demirel & Ün, 1987). Son zamanlarda değişik ülkelerde yapılan kapsamlı araştırmalarda iş birlikli öğrenme tekniğinin öğrencilerin tutumları, öğrenme seviyeleri, başarı düzeylerine son derece olumlu katkı sağladıkları kanıtlanmıştır (Açıkgöz, 1990; Ashman & Gillies, 1996; Brush, 1997; Kılıç, 2004; Williams, 1997). Özünde grup çalışması kabul edilen iş birlikli öğrenme yalnızca basit bir grup aktivitesi değildir. Ayrıca öğrencilere grup ödevi çalıştırmakta bu yöntemi açıklamaz. Yani iş birlikli öğrenme metodunun amacına ulaşabilmesi için çalışmaya katılan her bir grubun önceden yapılandırılmış olması büyük önem arz eder. Bu alanda yapılan birçok araştırma bu gerçeği açıkça doğrulamaktadır (Genç & Şahin, 2015).

İş birlikli öğrenme sürecinde öğrenciler kabiliyetleri doğrultusunda farklı görevler üstlenerek birlikte çalışma, empati kurma, birbirlerini sabırla dinleme, fikir teatisinde bulunma, tartışma yapma gibi sosyal yeteneklerini geliştirme imkânını

elde ederler. Böylece grubu organize etme pozisyonunda olan öğretmen bu yöntem sayesinde sorumluluğu öğrencilerle paylaşarak daha etkin bir öğretim yapmış olur (Korkmaz, 2002). Ayrıca iş birlikli çalışmalarda gruplar arası ve grup içerisinde bireyler arası yarış ve rekabet yaşanmaz. Grup çalışmalarında görev alan her aday sorumluluğunu yerine getirmeye gayret eder (Gömlüksiz, 1995; Slavin, 1994; Sünbül, 1996). İş birlikli çalışma tekniği bireylerde anlaşılabilirlik, dikkat, motivasyon, doğallık, kendini ifade etme ve üslup gibi gruplar arası çalışmalarda öz güven duygusu, etkili konuşma becerisi kazandırma yanında seviyeli tartışma, karşılıklı soru ve cevap, beyin fırtınası gibi birtakım özellikleri de kazandırır (Bolling 1994; Millis, 1991; Keig & Waggoner, 1995; Schaible & Robinson, 1995; Gardener & Korth, 1996). İş birlikli çalışma yönteminin akademik başarı durumuna özellikle öğretim tekniğine ilişkin etkilerini somut bir şekilde ortaya koyan etkili araştırmalar yapılmıştır. Bu çalışmaların bazıları, araştırma alanıyla doğrudan ilgisi olmasa da iş birlikli çalışma tekniğinin etkisini yansıtmaları açısından dikkate değerdir (Carpenter, 1982; Mattingly & Vansickle, 1991; Klein, 2000).

Etkin öğrenme yöntemlerinden biri olarak kabul edilen İş birlikli öğrenmenin önemli aşamaları yer alır. Bu aşamalar, Sönmez (1994)'e göre şu şekilde sıralanır:

1. Hedef belirleme,
2. Öğrenciye birçok kaynaktan bilgi ve örnek gösterme,
3. Tesbit edilen bir konu üzerinde öğrencilerden küçük bir grup kurma,
4. Takım oluşturulmuş her bir gruba tespit edilmiş konu hakkında çalışmalarını için, net bir süre belirleme ve öğrencilerin grup mantığı ile çalışmalarına yardımcı ve yol gösterici olma,
5. Elde edilen sonuçları ve kazanımları genel bir değerlendirme yapma,
6. Grup çalışması neticesinde son test ile ön test puanları karşılaştırılarak, her öğrencinin ve grubun genel durumu tespit edilmelidir.

İş birlikli öğrenme yöntemiyle grup çalışması yapılırken bazı önemli hususlara dikkat etmek hedeflenen başarıyı artıracaktır. Bu hususlar, öncelikle grup çalışma mantığını doğru bir şekilde kavratma, gruba seçilen öğrencileri heterojen bir şekilde belirleme, grup içi yardımlaşma ve dayanışmayı güçlendirme, her bireyin üzerine düşen sorumluluk anlayışını öğretme, çalışmalara genel katılımı ödüllendirme, her bir öğrenciye başarılı olabilmeleri için eşit fırsatlar sağlama, etkin kabiliyetlerinin güçlenmesi için gayret gösterme, grup içi öğrencilere arkadaşlarıyla olumlu iletişim kurma için fırsat ve imkân sunmaktır. Lider görevi üstlenen öğretmen ise gruba iyi bir rehberlik örneği göstermelidir.

İş birlikli öğrenme yöntemi farklı branşlarda olduğu gibi tarih öğretiminde de sınıf içindeki bütün öğrencilerin akademik başarılarını artırır; tarih öğretmeni adaylarının öğrencilerle olumlu, sıcak iletişim kurmasına yardım eder; öğrencilerin demokratik

tutumlarının gelişmesine imkân sunar; ayrıca öğrencilerin daha önce öğrendikleri bilgiler ile yeni bilgi kazanımları arasında sağlam bir iletişim kurmalarına ve grup içi arkadaşları ile diyalog eksikliklerini tamamlamalarına yardımcı olur.

Yöntem

Araştırmada tarih öğretmeni adaylarının eğitim öğretim sürecine ilişkin iş birlikli metot hakkında tutum ve davranışlarına yönelik betimsel istatistiki teknikler olan yüzde, frekans ve ortalamayı esas alan yöntemler kullanılmıştır.

Araştırmanın Amacı

Literatür çalışması yaptığımızda tarih öğretmeni adaylarına yönelik eğitim sürecinde iş birlikli yöntem hakkında yapılmış bir çalışmanın olmadığı anlaşılmıştır. Ancak yine bu araştırmamız neticesinde farklı alanlarda iş birlikli öğretim yöntemlerine yönelik çalışmalarının olduğu görülmektedir. Fen ve teknoloji, matematik, Türkçe, biyoloji, fizik, kimya, müzik, coğrafya, yabancı diller, güzel sanatlar öğretimi gibi alanlarda iş birlikli çalışma yöntemi ile ilgili akademik çalışmalara rastlanmaktadır. İş birlikli öğrenme ile ilgili yapılan araştırmalar, bu öğretim tekniğinin öğrenci başarısını artırdığını göstermektedir (Smith, Hinckley & Volt,1991; Slavin, 1995; Jones,1990; Lazarowitz, 1991).

Çalışmamızda tarih öğretmeni adayları için büyük önem arz eden ve onların ilerleyen zamanlarda eğitim ve öğretim hayatlarında uygulayabileceği iş birlikli öğretim metotları ile ilgili analizler yapılmıştır. Elde edilen bulgular dikkate alındığında tarih öğretmeni adaylarının iş birlikli öğretim tekniği hakkında tutum ve davranışlarının gelişmesi amaçlanmaktadır.

Problem Cümleleri

Bu çalışmamızda aşağıda sıralanan problem tümcelerine yanıtlar aranacaktır.

- 1- Tarih öğretmeni adaylarının iş birlikli öğretim yöntemine dair yaklaşımları nasıldır?
- 2- Tarih öğretmeni adaylarının iş birlikli öğretim tekniği ile ilgili karşılaştıkları zorluklar ve bu durum hakkında düşünceleri nelerdir?
- 3- Tarih öğretmeni adaylarının iş birlikli öğretim metodunun kendilerine sağladığı kazanımlar nelerdir?

Araştırmanın Deseni

Bu çalışmada nicel ve nitel araştırma yöntemleri bir arada kullanılmıştır. Araştırmanın nicel boyutunda tarama modeli uygulanmıştır. Çalışmanın nitel boyutunda ise olgubilim desenine yer verilmiştir.

Evren ve Örneklem

Bu araştırma 2023-2024 akademik yılında Gümüşhane Üniversitesi, Edebiyat Fakültesinde yapılmıştır. Tarih bölümü öğrencileri çalışmanın evrenini; bölümde eğitim gören 110 öğrenci ise örnekleme oluşturmaktadır.

Sınırlılıklar

2023-2024 akademik yılı güz döneminde Gümüşhane Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümünde okuyan 110 tarih öğretmen adayları ile sınırlıdır.

Sayıtlar

Araştırma grubunu oluşturan tarih öğretmeni adayları, iş birlikli öğretim yöntemi ile ilgili kendilerine yöneltilen sorulara doğru bir şekilde cevap vermişlerdir.

Verilerin Toplanması

Çalışmanın nicel verilerinin toplanmasında “İş birlikli Çalışmaya İlişkin Tutum Ölçeği” (Sevim, 2011) kullanılmıştır. Bu tutum ölçeğinin tarih öğretmeni adaylarına uygulanması için ölçeği hazırlayan O. Sevim ile görüşülerek gerekli izin alınmıştır. Araştırmada kullanılan ölçek 25 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte öğretmen adaylarına yöneltilen sorulara; Hiç katılmıyorum (1), Katılmıyorum (2), Kararsızım (3), Katılıyorum (4), Tamamen katılıyorum (5) şeklinde cevap alınmıştır. Araştırma 110 tarih öğretmeni adayına uygulanmış olup, cronbach alfa katsayısı 0,86 olarak tespit edilmiştir.

Araştırmanın nitel verileri ölçekten bağımsız olarak tarih öğretmeni adaylarına, iş birlikli çalışma yöntemi hakkındaki düşüncelerini kapsayan dört tane açık uçlu sorular sorularak elde edilmiştir.

Verilerin Analizi

Tarih öğretmeni adaylarına uygulanan araştırmada toplanan verilerin analizinde betimsel istatistikî metotlar içeren yüzde, frekans ve ortalama kullanılmıştır. Ayrıca çalışma nitel verilerin analizinde de içerik analizi yöntemi uygulanmıştır.

Araştırmanın Etik İzinleri

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” mevzuatında yer alan bütün etik kurallara tamamen riayet edilmiştir. Mevzuatın ikinci kısmı olan “Bilimsel Çalışma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında yer alan eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Çalışmanın etik kurul onayını veren kurum: Gümüşhane Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu.

Etik kurul onay tarihi:13.12.2023

Etik kurul onay sayısı: 2023/6

Tablo 1.
Aritmetik Ortalama Aralıkları Değerlendirme Durumu.

Puan Aralığı	Dereceleme	Yorum
1.00–1.80	Hiç katılmıyorum	Düşük tutum
1.81–2.60	Katılmıyorum	
2.61–3.40	Kararsızım	
3.41–4.20	Katılıyorum	Yüksek tutum
4.21–5.00	Tamamen katılıyorum	

Tablo 1'e bakıldığında tarih öğretmeni adaylarının iş birlikli çalışmaya yönelik yaklaşımları, sorulara verdikleri yanıtlar puan aralığına göre hesaplamaları yapılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Tablo 2.
Tarih Öğretmeni Adaylarının İş Birlikli Çalışma Tekniği Hakkında Tutum Puanları Sonuçları.

Maddeler	Hiç Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		ORTALAMA
	f	(1) %	f	(2) %	f	(3) %	f	(4) %	f	(5) %	
1.	8	7,2	12	10,9	19	17,2	20	18,1	51	46,3	3,8
2.	3	2,7	4	3,6	10	9,0	16	14,5	77	70,0	4,5
3.	16	14,5	20	18,1	35	31,8	22	20,0	17	15,4	3,0
4.	14	12,7	19	17,2	15	13,6	36	32,7	26	23,6	3,4
5.	7	6,4	6	5,4	12	10,9	31	28,1	54	49,1	4,0
6.	8	7,2	21	19,1	38	34,5	24	21,8	19	17,2	3,2

7.	-	-	3	2,7	10	9,0	39	35,4	58	52,7	4,6
8.	10	9,0	15	13,6	31	28,1	29	26,3	25	22,7	3,4
9.	3	2,7	7	6,4	30	27,2	38	34,5	32	29,1	3,8
10.	6	5,4	4	3,6	30	27,2	41	37,2	29	26,3	3,8
11.	9	8,1	19	17,2	27	24,5	34	30,9	21	19,0	3,3
12.	8	7,2	15	13,6	36	32,7	31	28,1	20	18,1	3,7
13.	6	5,4	12	10,9	21	19,0	34	30,9	37	33,6	3,8
14.	27	24,5	23	20,9	9	8,1	22	20,0	29	26,3	3,0
15.	17	15,4	12	10,9	25	22,7	20	18,1	36	32,7	3,4
16.	15	13,6	20	18,1	13	11,8	35	31,8	27	24,5	3,3
17.	11	10,0	14	12,7	25	22,7	29	26,3	31	28,1	3,5
18.	7	6,4	22	20,0	36	32,7	25	22,7	20	18,1	3,2
19.	5	4,5	6	5,4	18	16,3	16	14,5	65	59,0	4,2
20.	9	8,1	14	12,7	33	30,0	34	30,9	20	18,1	3,4
21.	8	7,2	13	11,8	20	18,1	21	19,0	50	45,4	3,8
22.	6	5,4	12	10,9	20	18,1	31	28,1	41	37,2	3,9
23.	5	4,5	11	10,0	17	15,4	27	24,5	50	45,4	4,0
24.	-	-	3	2,7	4	3,6	42	38,1	61	55,4	4,5
25.	3	2,7	6	5,4	28	25,4	37	33,6	36	32,7	3,9
Ort.	8	7,6	12	8,4	22	20,3	44	26,6	37	33,8	3,7

Tablo 2'den hareketle tarih öğretmeni adaylarının iş birlikli çalışmayla ilgili düşüncelerini olumlu yönde oldukları anlaşılmaktadır. Ankete katılan tüm tarih öğretmeni adayların tutum puanlarının ortalama değeri 3,7'dir. Çalışmanın aritmetik ortalamalarının değerlendirme aralığına göre bu değer, tarih öğretmeni adaylarının iş birlikli çalışmayla ilgili tutum ve davranışlarının yüksek düzeyde olduğu görülmektedir.

Öğretmen adaylarının tablo 2'de 25 soruya verdikleri yanıtlardan en düşük olanları; 3 ve 14. sorular olurken, en yüksek olanları ise 7, 2 ve 24. sorular olmuştur. Bu veriler ışığında adayların iş birlikli çalışma kapsamında süre kullanımı, grup arkadaşları arasında iletişim ve performans değerlendirme vb. konularda daha düşük

durum söz konusu iken, birlikte çalışma, ortak karar verme, sorumluluk alma gibi yeteneklerinin ortaya çıktığı anlaşılmaktadır.

Tablo 3.

Tarih Öğretmeni Adaylarının İş Birlikli Çalışma Esnasında Yaşadığı Olumsuzluklar.

MADDELER	f	%
Grup çalışmalarının planlanması sürecinde yaşanan sorunlar	19	17,5
Ders sürelerinin verimli kullanılmaması	17	15,7
Grup içi yaşanan iletişimsizlik	15	13,9
Grup arkadaşlarıyla bir araya gelememe durumu	11	10,2
Grup içi çalışmalarda görevlerin aksatılması	10	9,2
Grup bireylerinin sorumsuz hareketleri	9	8,4
Ders araç-gereç ve dokümanların yeterince iyi kullanılmaması	7	6,5
Kaynaklara erişim zorlukları	6	5,6
Grup içerisinde yalnız kalma korkusu	5	4,6
Maddi alanda yaşanan sorunlar	4	3,7
Konu dağılımı ve süre konusunda anlaşmazlıklarının yaşanması	3	2,8
Grup üyeleri arasında lider olma mücadelesi	2	1,9
Toplam	108	100

Tablo 3'deki verilerden hareketle tarih öğretmeni adaylarının iş birlikli çalışma yöntemi uygulama esnasında; grup içi çalışmaların iyi bir düzeyde planlanamaması, ders sürelerinin verimli bir şekilde kullanılmaması, grup arkadaşları arasında iletişim eksikliği, grup çalışmalarında görev ve sorumlulukların aksatılması, teknik sorunların sıklıkla yaşanması, zaman zaman yaşanan grup içi çatışmalar, maddi imkânsızlıklar gibi olumsuzluklara rastlanmaktadır.

Tablo 4.

Tarih Öğretmeni Adaylarının İş Birlikli Çalışma Yöntemi Uygulamalarında Olumlu Gördükleri Hususlar.

MADDELER	f	%
Grup içi yardımlaşma ve dayanışma	24	19,2
Ortak karar verme ve uygulama	18	14,4

Eleştirel düşünce yeteneklerinin gelişmesi	14	11,2
Eğitim-öğretim sürecine aktif katılma	13	10,4
Arkadaşlar arasında olumlu, sıcak ve samimi iş birliği	11	8,8
Grup arkadaşlarının başarıma arzusu	10	8,0
Karşılıklı fikir alışverişinde bulunma	9	7,2
Etkili bir sunum ve araştırma becerilerinin gelişmesi	8	6,4
Konuya hâkim olma ve uygun teknik materyal geliştirebilme	6	4,8
Başarı, hatırdı tutma, güdü, duyuşsal becerilerin gelişmesi	5	4,0
Karşılaşılan problemleri birlikte çözebilme arzusu	3	2,4
Sorumluluk alma	2	1,6
Bilgiye, kaynaklara ulaşma ve en iyi şekilde kullanabilme	2	1,6
Toplam	125	100

Tablo- 4'e göre öğretmen adaylarının iş birlikli yöntem sayesinde; grup arkadaşlarıyla yardımlaşma ve dayanışma ruhu, birlikte karar alma ve uygulama, eleştirel düşünce becerilerinin yükseltilmesi, eğitim-öğretim faaliyetlerine etkin katılma, grup içi sıcak, olumlu, samimi işbirliği duygusu, farklı, değişik fikirler üretme, başarı, güdü, duyuşsal yeteneklerin olgunlaşması, karşılaşılan problemleri, sorunları birlikte çözebilme isteği, sorumluluktan kaçmama, aldığı görevleri zamanında başarıma, bilgiye, kaynaklara hızlı ve etkin bir şekilde ulaşma becerisi kazanma gibi beğenilen önemli özellikler elde edilmiştir.

Tablo 5.

Tarih Öğretmeni Adaylarının İş Birlikli Çalışma Yöntemi Uygulamalarında Değiştirme Gereği Gördükleri Durumlar.

MADDELER	f	%
Grup arkadaşlarımı seçerken daha dikkatli olurdum	24	32,1
Grup çalışması hakkında ön bilgi edinirdim	19	24,7
Farklı metot, teknik ve teknolojik materyalleri kullanırdım	17	10,4
Konu anlatımında daha fazla görselliğe yer verirdim	13	5,4
Ders süresini daha dikkatli ve kontrollü kullanırdım	10	5,4
Ses tonumu ve heyecanımı kontrol etmeye çalışırdım	8	4,2

Konu tespitinde daha seçici olurdum	6	4,3
Grup arkadaşlarımla iletişime daha önem verirdim	3	2,7
Daha etkili ve rahat bir sunum ortamını temin etmeye çalışırdım	2	1,6
Grup içi çalışmalarda görev dağılımında daha titiz davranırdım	2	1,5
Grup çalışmalarında moral ve motivasyonumu daha yüksek tutardım	1	0,8
Toplam	105	100

Tablo- 5'te yer alan bilgilerden hareketle öğretmen adaylarının iş birlikli yöntemin uygulandığı grup çalışmalarında bir takım farklı düşünce yapısına yöneldiği görülmektedir. Bunlar; grup arkadaş seçiminde daha dikkatli olunması, iş birlikli çalışma yöntemi hakkında daha kapsamlı ön bilgiye sahip olma isteği, farklı yöntem, teknolojik materyalleri etkili bir şekilde kullanımı, görselliğe daha fazla yer verilmesi, kontrollü süre kullanımı, ses tonu ve heyecan kontrolüne dikkat edilmesi, konu seçiminde daha dikkatli olunması, daha etkin iletişim ve diyalogun sağlanması, görev ve sorumluluk konusunda daha hassas davranılması, moral ve motivasyonun devamlı yüksek tutulması gibi hususlardan oluşmaktadır.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bireylerin yetenekleri, öğrenme ve anlama şekilleri, akademik seviyeleri ve ilgileri birbirinden farklıdır. Modern eğitim sisteminde öğretmen adayları, öğrenmeyi daha etkili ve kaliteli bir düzeye ulaştırarak öğretim tekniklerini tespit etmek, uygulamak ve başarıyı sağlamak zorundadır. Bu anlayışla son zamanlarda farklı yeni öğrenme teknikleri geliştirilmiştir. Eğitim-öğretim sürecinde öğrenciyi merkeze alan bu tekniklerden birisi de iş birlikli çalışma yöntemidir. İş birlikli çalışma tekniği bilhassa karmaşık yüksek düzeyli öğrenmelerde akademik başarıyı geliştirirken; aynı zamanda grup üyelerinin birbirlerine olan güvenlerinin artmasına, konuya hâkim olma hususunda da olumlu yönde katkı sağlamaktadır.

Bilhassa yapılan bu araştırma, iş birlikli öğrenme yönteminin tarih öğretmeni adaylarına hem dışsal hem de içsel güdülenme imkânı sağladığını ortaya koymaktadır. Dolayısı ile öğretmen adayları sınıflarında iş birlikli öğrenmelerin dayanacağı olan akran öğretimine ve öğrencilerin dikkatini çekecek çeşitli/farklı iş birlikli öğrenme faaliyetlerine yer vererek öğrencilerin öğrenme sürecine olan isteklerinin artacağına ve olumlu davranışlarının pekişeceğine şahit olacaklardır. Bu durumu destekleyen bazı önemli çalışmalar da bulunmaktadır. (Chen, 2005; Johnson & Johnson, 2004; Liang, 2002; Sharan, 1990; Sharan & Sharan, 1989-1990).

Bazı araştırmalar, iş birlikli öğrenme tekniğinin bireysel öğrenmeye nazaran daha fazla yüksek verim sağladığı ve daha fazla akran ve öğretmen desteği oluşturduğunu göstermiştir ((Johnson & Johnson, 1989; Johnson, Johnson & Taylor, 2001; Slavin, 1980).

Yapılan araştırmadan elde edilen sonuçtan hareketle; tarih öğretmeni adaylarının eğitim sürecinde iş birlikli yöntem hakkında tutum ve yaklaşımları yüksek bir seviyede olduğu görülmektedir ($x= 3,7$). İş birlikli çalışma yönteminde aday öğretmenlerin ders süresini ayarlayabilme, etkili bir sunum gerçekleştirme, kendini ifade edebilme, teknolojik araç ve gereçleri gereği gibi kullanabilme vb. durumlar sergiledikleri görülmektedir. Bu yaşanan olumsuzluklar, öğretmen adayın eğitim hayatı boyunca çok fazla etkinliklere katılamaması, kendini ifade güçlüğü, hata yapma korkusu, başarısız olurum kaygısı ile alakalı bir durumdur. Bu yüzden öğretmen adaylarının bu teknikle grup çalışmaları yaparak, sunum, tartışma, fikir alış veriş, diyalog, iletişim, görev alma, sorumluluk duygusu taşıma gibi bir çok güzel aktiviteleri kazanım sağlayacaklardır.

Araştırmanın neticelerinden hareketle tarih öğretmeni adaylarına aşağıdaki öneriler tavsiye edilmektedir:

- Tarih öğretmeni adayları, iş birlikli çalışma tekniği öğrenme ve uygulama noktasında istekli olmaları, onların eğitim-öğretim hayatlarına önemli başarı sağlayacaktır.
- İş birlikli öğrenme tekniği, farklı branş derslerinde de uygulanabilir. Böylece farklı disiplinler arası ortak çalışmalar, başarı düzeyleri karşılaştırılabilir.
- Bu araştırma daha büyük örneklerde ve daha uzun süreli gerçekleştirilebilir. Böylelikle daha genel ve doğru yargılara ulaşma imkânı elde edilebilir.
- Tarih öğreniminde, iş birlikli yöntem ve tekniklerin uygulanması için öğretmenler teşvik edilerek, bu teknikleri aktif bir şekilde uygulamaları için hizmet içi kurslar ve eğitimler verilerek desteklenebilirler.

Araştırmanın Etik İzinleri

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” mevzuatında yer alan bütün etik kurallara tamamen riayet edilmiştir. Mevzuatın ikinci kısmı olan “Bilimsel Çalışma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında yer alan eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Çalışmanın etik kurul onayını veren kurum: Gümüşhane Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu.

Etik kurul onay tarihi:13.12.2023

Etik kurul onay sayısı: 2023/6

Çıkar Çatışması

Çalışmada çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Açıkgöz, K. Ü. (1990). İşbirliğine dayalı öğrenme geleneksel öğretimin üniversite öğrencilerinin akademik başarısı, hatırdı tutma düzeyleri ve duyuşsal özellikleri üzerindeki etkileri. *Eğitim Bilimleri Birinci Kongresi, Bildiriler I*, Ankara Üniversitesi Yayını, 187-201.
- Açıkgöz, K. (1992). *İşbirlikli öğrenme kuram, uygulama, araştırma*. Uğurel Matbaası.
- Ashman, A. F., & Gillies, R. M. (1996). Teaching collaborative skills to teach and how to teach them. *Intervention in School and Clinic*, 35(1), 29-34.
- Baykara, K. (2000). İşbirliğine dayalı öğrenme teknikleri ve denetim odakları üzerine bir çalışma, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(18). 201-210.
- Bilgin, İ., & Geban, Ö. (2004). İşbirlikli öğrenme yöntemi ve cinsiyetin sınıf öğretmenliği öğretmen adaylarının fen bilgisi dersine karşı tutumlarına, fen bilgisi öğretimi 1 dersindeki başarılarına etkisinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 9-18.
- Bolling, A., (1994). Using group journals to improve writing and comprehension, *Journal on Excellence in College Teaching*, 5(1). <https://digitalcommons.georgiasouthern.edu/ct-library/172>
- Brush, D. (1997). The effects on student achievement and attitudes when using integrated Learning system with cooperatives pairs. *ETR&d*, 45(1), 51-64.
- Carpenter, J. K. (1982). The effect of competitive and cooperative learning environments on student achievement and attitudes in college fencing classes. *Dissertation Abstract International*, 47, 9, 3353.
- Chen, M. L. (2005). The effects of the cooperative learning approach on Taiwanese ESL students' motivation, English listening, reading, and speaking competencies. Unpublished doctoral dissertation, La Sierra University, California.
- De Lisi, R., & Golbeck, S. L. (1999). Implication of Piagetian Theory for Peer Learning. Gale, J. (ed.), *Constructivism in Education*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Demirel, Ö., & Ün, K., (1987). Eğitim Terimleri. Şafak Matbaası.
- Fidan, N. (1996). Okulda Öğrenme ve Öğretme. Alkım Yayınevi.
- Genç, M., & Şahin, F. (2015). "The effects of cooperative learning on attitude and achievement." *Necatibey Faculty of Education Electronic Journal of Science and Mathematics Education*, 9(1) 375-396.
- Gardner, B. S., & Korth, S. D., (1996). Using reflection in cooperative learning groups to integrate theory and practice, *Journal on Excellence in College Teaching*, 7(1), 17-30.

- Gömlüksiz, M. (1995). Kubaşık öğrenme teknikleri. Ç. Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi, Temmuz 1995.
- Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (1989). Cooperation and competition. Edina, Minnesota: Interaction Book Company.
- Johnson, D. W., Jonson, R. T., & Taylor, B. (2001). Impact of cooperative and individualistic learning on high-ability student's achievement, self-esteem, and social acceptance. *The Journal of Social Psychology*, 133, 839-844.
- Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (2004). Implementing the teaching students to be peacemakers' program. *Theory into Practice*, 43, 68-79.
- Jones, G. (1990). Cognitive conflict and cooperative learning. Paper presented at the annual meeting of the National Association for Research in Science Teaching. ERIC Document Reproduction Service. ED 319 598.
- Korkmaz, H. (2002). *Fen eğitiminde proje tabanlı öğrenmenin yaratıcı düşünme, problem çözme ve akademik risk alma düzeylerine etkisi*, (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara, Hacettepe Üniversitesi.
- Korkmaz, H., & Kaptan, F (2002). Fen eğitiminde proje tabanlı öğrenme yaklaşımının ilköğretim öğrencilerinin akademik başarı, akademik benlik kavramı ve çalıma sürelerine etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 91-97.
- Keig, L., & Waggoner, M. (1995). Peer review of teaching: improving college instruction through formative assessment, *Journal on Excellence in College Teaching*, 6(1), 9-16.
- Klein, J. D. (2000). Effects of informal cooperative learning and the affiliation motive on achievement, attitude and student interaction, *Contemporary Educational Psychology*, 25, 332-341.
- Kılıç, A. G. (2004). *İş birlikli öğrenme, okuduğunu anlama, strateji kullanımı ve tutum*. (Yayımlanmamış doktora tezi). İzmir, Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Lazarowitz, R. (1991). Learning biology cooperatively: An Israeli junior high school study. *Cooperative Learning*, 11(3), 19-21.
- Liang, T. (2002). Implementing cooperative learning in EFL teaching: Process and effects. Unpublished doctoral dissertation, National Taiwan Normal University, Taiwan.
- Millis, B. (1991). Fulfilling the promise of the seven principles through cooperative learning: an action agenda for the university classroom, *Journal on Excellence in College Teaching*, 2, 139-144.
- Nakiboğlu, C., & Benlikaya R. (2001). "Maddenin Oluşumu" ünitesinin tam öğrenmeye dayalı işbirlikli öğrenme yöntemi ile işlenmesinin öğretme öğrenme sürecine katkıları. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 48-56.
- Schaible, R., & Robinson B., (1995). Collaborating teachers as models for students. *Journal on Excellence in College Teaching*, 6(1), 9-16.

- Schnotz, W., & Bannert, M. (2003). Construction and interference in learning from multiple representation, *Learning and Instruction*, 13(2), 141-156.
- Sharan, S. (Ed.). (1990). Cooperative learning: Theory and research. New York: Praeger.
- Sharan, Y., & Sharan, S. (1989-1990). Group investigation expands cooperative learning. *Educational Leadership*, 47, 17-21.
- Sevim, O. (2011). Türkçe öğretmeni adaylarının iş birlikli çalışma sürecine ilişkin tutum ve düşünceleri: Atatürk üniversitesi örneği, *Gazi Türkiyat*, 9, 209-220.
- Sezer, A., & Tokcan, H. (2003). İşbirliğine dayalı öğrenmenin coğrafya dersinde akademik başarı üzerine etkisi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(3), 227-242.
- Slavin, R. E. (1980). Cooperative learning. *Review of Educational Research*, 50, 315- 342.
- Slavin, R. E. (1995). Cooperative learning: Theory, research, and practice. (2nd ed.). Boston: Allyn & Bacon.
- Slavin, E. R. (1994). Student team learning. Published by NEA. National Education Association. Washington D.C. v22, p. 91-93.
- Smith, M. E., Hinckley, C. C., & Volk, G. L. (1991). Cooperative learning in the undergraduate laboratory, *Journal of Chemical Education*, 68(5), 413-415.
- Sönmez, V. (1994). Program geliştirmede öğretmen el kitabı. Pagem Yayıncılık.
- Sünbül, A. M. (1996). İşbirliğine dayalı öğretim. *Eğitim ve Bilim*, 20(102), 50-58.
- Williams, A. M. (1997). Making the most of assigned readings: some alternative strategies. *Journal of Geography in Higher Education*, 21(3), 363-371.
- Zacharia, Z., & Barton, A. C. (2004). Urban middle-school students' attitudes toward a defined science. *Science Education*, 88, 197-222.

Extended Abstract

One of the most striking developments in the 21st century is the increase in scientific knowledge at a dizzying pace, and this situation is also reflected in the education and training process. The rapid transfer of information technology to the education-training environment will be of great benefit to both the teacher in the role of instructor and the student during the learning phase (Schnotz & Bannert, 2003). Thanks to the cooperative learning method, students actively participate in lessons and at the same time, their high-level thinking abilities, discovery-based learning and social maturation levels develop positively through concrete learning (Açıkgöz, 1992; Bilgin & Geban, 2004; De Lisi & Golbeck, 1999; Fidan, 1996; Korkmaz &

Kaptan, 2002; Sezer & Tokcan, 2003; Zacharia & Barton, 2004). Students' attitudes and behaviors towards the course develop positively through cooperative learning, making them feel more successful and valuable (Nakiboğlu & Benlikaya, 2001). Cooperative learning, which was developed in order to increase the quality of education and training activities and to ensure that students actively participate in the lesson, is an important method that has been widely researched worldwide and has been tried in different branches in Turkey, especially recently (Baykara, 2000). Effective research has been conducted that concretely demonstrates the effects of the collaborative study method on academic success, especially on teaching technique. Some of these studies, although not directly related to the research field, are noteworthy in that they reflect the impact of the collaborative working technique (Carpenter, 1982; Mattingly & Vansickle, 1991; Klein, 2000).

In the research, methods based on percentage, frequency and average, which are descriptive statistical techniques for the attitudes and behaviors of history teacher candidates about the collaborative method regarding the education and teaching process, were used.

When we conducted a literature study, it was understood that there was no study on the collaborative method in the education process of prospective history teachers. However, as a result of our research, it is seen that there are studies on cooperative teaching methods in different fields.

In this study, quantitative and qualitative research methods were used together. Screening model was applied in the quantitative dimension of the research. In the qualitative dimension of the study, the phenomenological pattern was used. "Attitude Scale towards Collaborative Working" (Sevim, 2011) was used to collect the quantitative data of the study.

In order to apply this attitude scale to prospective history teachers, O. Sevim, who prepared the scale, was contacted and the necessary permission was obtained. The scale used in the research consists of 25 items. The questions asked to teacher candidates in the scale are; The answers were received as I strongly disagree (1), I disagree (2), I am undecided (3), I agree (4), I completely agree (5). The research was applied to 110 history teacher candidates, and the Cronbach's alpha coefficient was determined as 0.86.

The qualitative data of the research were obtained by asking four open-ended questions to prospective history teachers, regardless of the scale, covering their thoughts about the collaborative working method. Descriptive statistical methods such as percentage, frequency and average were used in the analysis of the data collected in the research applied to prospective history teachers. In addition, the content analysis method was applied to analyze the qualitative data of the study.

In this study, all ethical rules in the "Higher Education Institutions Scientific Research and Publication Ethics Directive" legislation were fully complied with. None of the actions under the title of "Actions Contrary to Scientific Study and Publication Ethics", which is the second part of the legislation, have been carried out.

In particular, this research reveals that the cooperative learning method provides both extrinsic and intrinsic motivation to prospective history teachers. Therefore, teacher candidates will witness that by including peer teaching, on which collaborative learning will be based, and various/different collaborative learning activities that will attract the attention of students in their classrooms, students' desire for the learning process will increase and their positive behaviors will be reinforced. There are also some important studies that support this situation. Some studies have shown that cooperative learning technique provides higher efficiency and creates more peer and teacher support than individual learning.

Based on the results obtained from the research; It is seen that the attitudes and approaches of history teacher candidates about the collaborative method in the education process are at a high level ($x = 3.7$). In the collaborative working method, candidate teachers should be able to arrange the lesson time, make an effective presentation, express themselves, use technological tools and equipment as required, etc. They appear to present situations. These negativities are related to the teacher candidate's inability to participate in many activities throughout his/her education life, difficulty in expressing himself, fear of making mistakes, and anxiety of failure. Therefore, by doing group work with this technique, teacher candidates will gain many beautiful activities such as presentation, discussion, exchange of ideas, dialogue, communication, taking on tasks, and having a sense of responsibility.